

คำปรารภ

เมื่อปีที่แล้วผมได้นำเรื่อง “ชีวิตในวัยเด็กของผม” มาพิมพ์เป็น ส.ค.ศ. ส่งให้ครูอาจารย์ ญาติมิตร ลูกศิษย์ และเพื่อนพ้องน้องพี่ ทั้งได้ส่งทางอีเมลล์ให้อีกหลายคนได้อ่านอีกด้วย หลายคนตอบกลับมาว่าอ่านได้เพลิดเพลินและน่าสนใจ ปลายปีที่แล้วหลายคนประทับใจน้ำท่วม ผมจึงอยากให้ผู้ที่เคยอ่านแล้วได้อ่านซ้ำ จึงส่งมาให้เป็น ส.ค.ศ.๒๕๕๕ อีกครั้ง เพราะในเรื่อง “ชีวิตในวัยเด็กของผม” น้ำท่วมเป็นเรื่องธรรมดาที่ผมประสบทุกปี น้ำท่วมได้ดูที่บ้านก็ไม่เดือดร้อน มีเรือให้ใช้ในการเดินทางไปไหนมาไหนได้สะดวกสบาย

ผมคิดว่าปีหน้าและปีต่อไปเราคงประสบกับน้ำท่วมอีกก็เป็นได้ เราเตรียมปรับตัวรับกับน้ำท่วมบ้านกันดีไหม เช่นปรับบ้าน ๒ ชั้นเป็นบ้านชั้นเดียว ไม่เก็บของหนักและหนังสือไว้ชั้นล่าง เตรียมซื้อเรือไว้แทนที่จะซื้อรถยนต์คันใหม่ และเตรียมไม้ไว้ทำสะพาน เป็นต้น

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ ๒๕๕๕ นี้ ขอให้ทุกท่านประสบความสุขทั้งกายและใจตลอดไปนานเท่านาน

หวน พินธุพันธ์

๑ มกราคม ๒๕๕๕

29/212 เมืองทองธานี ซอย 8

หมู่ 9 ต.บางพุด ถนนแจ้งวัฒนะ

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทร. 0-2503-2668 – 9, 08-6539-9745

E-mail Address : huan@swu.ac.th, huanphinthuphan@hotmail.com

Website : <http://facstaff.swu.ac.th/huan/>

ชีวิตในวัยเด็กของผม

ผมเกิดที่บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ ๔ ตำบลอินทประมูล อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง บ้านอยู่ริมแม่น้ำน้อย ตรงข้ามที่ว่าการอำเภอโพธิ์ทอง พอเริ่มจำความได้ก็พบว่าครอบครัวของผม มี ตา (พ่อใหญ่) ยาย (แม่ใหญ่) พ่อ แม่ พี่ชาย ๓ คน น้องสาวยังเล็ก ๑ คน บ้านเป็นเรือนไทยใต้ถุนสูง ๒ หลัง มีชานเรือน (ไม่มีหลังคา) เชื่อมเรือนไทยทั้ง ๒ หลัง (ในช่วงหัวค่ำนอนเล่น กลางชานเรือนจะเห็นดาวตกบ่อยๆ) มีครัวไฟทางทิศใต้ มีคอกควายข้างบ้านทางทิศใต้ หลังบ้านเป็นยุ้งข้าว ถัดออกไปเป็นคอกหมู ถัดออกไปเป็นกองฟาง หน้าบ้านมีโลกดินสำหรับปลูกพลูกินหมากของแม่ รวมทั้งปลูกมะละกอ ตะไคร้ สาระแหน่และอื่นๆไว้เก็บกินได้ตลอดปี และมีลานนวดข้าวหน้าบ้านไว้ร่นข้าวในฤดูเก็บเกี่ยวข้าว หลังจากนวดข้าวแล้วก็ปลูกอ้อย หน้าน้ำหลากน้ำท่วมใต้ถุนบ้านเป็นประจำ และเป็นที่จอดเรือได้หลายลำทั้งเรือพายม้าเพื่อใช้บรรทุกข้าว เรือหมู เรืออีโปง เรือมาด เรือชะล่า และใช้ตกเบ็ดก็ได้ มีปลาหลายชนิดว่ายน้ำให้เห็นด้วย ถ้าเป็นหน้าแล้งใต้ถุนบ้านใช้นั่งพักผ่อน เล่นชิงช้า ทั้งใช้เป็นที่เลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ได้ด้วย

บ้านที่ผมอาศัยอยู่นั้นมีปัญหาสร้างความรำคาญอย่างหนึ่ง คือมีค้างคามาอาศัยบนหลังคาบ้านทำให้มูลค้างคาวตกลงมาบนพื้นบ้าน และมีเรือตามร่องพื้นบ้านด้วย เวลานอนกลางคืนจะถูกกักจนบางครั้งนอนไม่หลับ อีกอย่างหนึ่งบ้านมีเรือนชานตรงกลางไม่มีหลังคา ฤดูหนาวหนาวมากจนนอนไม่หลับ ช่วงที่กำลังนวดข้าวมีกองฟางอยู่ข้างลานนวดข้าว จะทำเป็นโพลงเข้าไปนอนในกองฟาง ตอนเช้าก็จุดไฟผิงไฟกันเพราะหนาวมากจริงๆ

ชีวิตในวัยเด็กและครอบครัวของผมเป็นชีวิตในชนบทที่เรียบง่าย ความเป็นอยู่เป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยแท้ ผมเริ่มจำความได้ในหลายเรื่อง เช่น เมื่ออายุ ๒ ขวบกว่า แม่คลอดน้องสาว และอยู่ไฟในห้อง ก็นอนอยู่ข้างกองไฟที่ใช้ฟืนตลอดเวลา และตอนแม่เป็นแม่ลูกอ่อน เวลานอนกลางคืน ผมนอนข้างแม่ข้างซ้าย น้องสาวที่คลอดใหม่นอนข้างแม่ข้างขวา และพี่ชาย (อายุ ๓ ขวบกว่า) นอนข้างซ้ายผม ก็นอนเรียงกันในมุ้งใหญ่ ๔ คน มี แม่ พี่ชาย น้องสาวและผม แสดงว่าแม่ต้องดูแลลูกที่ยังเล็กถึง ๓ คน พอผมโตขึ้นมาหน่อยก็ย้ายไปนอนกับพ่อ และแม่ใหญ่ (ยาย) เมื่อผมอายุ ๘ ขวบและ ๑๐ ขวบก็ได้พี่น้องสาวอีก ๒ คน แม่ต้องเลี้ยงลูกรวมแล้วถึง ๗ คน

ปีน้ำท่วมมากคือพ.ศ. ๒๔๘๕ ผมจำความได้ว่าพ่อใหญ่ (ตา) กับพ่อต้องช่วยจัดการกับยุ้งข้าวเพื่อหนีน้ำท่วม และในปีนี้เป็นช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็จำความได้ว่า คืบวันหนึ่งมีเสียงลูกระเบิดทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ น่าจะเป็นอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกคนตื่นขึ้นมาปรึกษาหารือกัน ลุงเข้าใจว่าระเบิดลงที่สะพานข้ามทางรถไฟ และในช่วงนี้พ่อได้ช่วยกันขุดหลุมหลบภัยที่หลังบ้านด้วย เพราะทางการแจ้งมาให้ทุกบ้านขุดหลุมหลบภัยไว้ แต่ก็ไม่ได้ใช้เพราะโชคไม่ดีไม่ถูกทิ้งระเบิด ทั้งหมดนี้ที่ผมจำความได้ในช่วงอายุ ๒ ถึง ๖ ขวบ

พ่อใหญ่ป่วย หกล้มแล้วพูดไม่ชัด ต่อมานอนป่วยไม่รู้สีกตัว ๒-๓ วัน เพื่อนบ้านเตรียมทำโลงศพ ผมไปต่อว่าพ่อใหญ่ยังไม่ตาย ทำไม่ต้องทำโลงศพก่อนด้วย แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ

ผมเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่ ร.ร.วัดเกาะ “โพธิ์ทองเพิ่มพิทยาคม” เป็นอาคารสร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ใต้ถุนสูง อยู่ทางทิศตะวันตกของวัดเกาะ มีครูทรง วสุนันท์ เป็นครูใหญ่ ครูกิ มท้อ (กมล) เอี่ยมเอก เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ผลการเรียนต่ำ เพราะอ่าน “หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่” ไม่ค่อยออก คิดเลขคณิตไม่ค่อยได้ พอขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ มีครูทรง วสุนันท์ และครูเสียม ม่วงศรีจันทร์ เป็นครูประจำชั้น ผลการเรียนดีขึ้น อ่านออกเขียนได้ โดยเฉพาะหนังสือ “นกกาเขน” คิดเลขคณิตคล่องขึ้น เข้าใจในเรื่องที่เรียนดีขึ้น ทั้งยังสอบได้ที่ ๑ ด้วย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ มีครูอเนก ชงกรานต์ทอง เป็นครูประจำชั้น หนังสือที่บังคับให้อ่านคือ “แมวลีสวาท” และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีครูสวัสดิ์ บุญยัง และ ครูบุญช่วย สมบุญ เป็นครูประจำชั้น หนังสือที่บังคับให้อ่านคือ สังข์ทองตอนตีกลี วิชาที่เรียนตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๑ - ๔ มีอ่านไทย อ่านเอาเรื่อง เขียนไทย คัดไทย เรียงความ เลขคณิต เลขคณิตคิดในใจ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ขับร้อง วาดเขียน การฝีมือ การทำสวนครัว (ครูให้ปลูกผักหลังโรงเรียน) ในช่วงที่ผมเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ - ๔ ผมสอบได้ที่ ๑ ตลอด

ครูให้ท่องอาขยาน และท่องสูตรคูณก่อนเลิกเรียนเป็นประจำ และมีหนังสืออ่านประกอบด้วย เท่าที่จำได้ เช่น นิทานอีสป นิทานสุภาษิต สมบัติของผู้ดี ดอกสร้อยสุภาษิต ลูกสัตว์ต่างๆ เป็นต้น

โรงเรียนไม่มีห้องสมุด ผมชอบอ่านหนังสือมาก ที่บ้านมีหนังสือของพี่ชายและหนังสือเก่าในลิ้นชัก ผมค้นมาอ่านหมดทุกเล่ม ที่จำได้เล่มหนึ่งคือหนังสือนายเถื่อนเป็นนายเมือง ผมใช้สมุดที่ใช้แล้วของพี่ชาย ซึ่งมีที่ว่างเหลืออยู่บ้างมาใช้ในการทำแบบฝึกหัดต่างๆ

โรงเรียนมีจะปิดฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูเกี่ยวข้าว เพราะส่วนใหญ่พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กทำนากันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผมได้มีโอกาสได้ฝึกไถนา ฝึกเกี่ยวข้าวจนทำได้ดีพอสมควรตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษา ตอนพักจากไถนาผมหัดอ่านภาษาอังกฤษจากกระป๋องบุหรี่ยี่ห้อของพ่อในทุ่งนา เพื่อเตรียมตัวเข้าเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เมื่อผมเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ แล้ว ได้สมัครเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนผ่องพิทยา (เป็นโรงเรียนเอกชน) โดยใช้ศาลาการเปรียญของวัดเกาะเป็นที่เรียน เรียนถึงมัธยมปีที่ ๓ ก็สมัครไปเรียนต่อประโยคครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) ที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครศรีอยุธยา

ครูที่สอนในชั้นมัธยมศึกษา เท่าที่ผมจำได้มี ขุนพิศิษฐ์วรเวทย์ และ ครูสุเทพ ผ่องศรี เป็นครูใหญ่ ครูที่สอนมีครูโช พลายงาม สอน ม.๑ ครูบุญช่วย กิมประพันธ์ สอน ม.๒ ครูสุเทพ ผ่องศรี สอนภาษาอังกฤษ และมีครูที่สอนบางวิชาอื่นอีกหลายท่าน เช่น ครูปลั่ง เต็มลาภสอนเลขคณิต เรขาคณิต ครูจำเรียง ช่างบรรจง ครูประสิทธิ์ สุขเหลือ ครูสุวิทย์ รอดฤดี ครูทิพย์ ครูประยงค์ ครูชอล ส่วนมากเป็นครูที่สำเร็จมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มาสอน และสอนได้ดีมาก และมีสอนพิเศษให้ตอนค่ำด้วย วิชาที่เรียน มี อ่านไทย อ่านเอาเรื่อง เขียนไทย คัดไทย เรียงความ ไวยากรณ์ไทย เลขคณิต

เลขคณิตคิดในใจ เรขาคณิต อ่านอังกฤษ เขียนอังกฤษ คัดอังกฤษ ไวยากรณ์อังกฤษ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วาดเขียน ผมเรียนวิชาต่างๆ ได้เข้าใจเรื่องที่เรียนดีพอสมควร ทำให้สอบไล่ได้ที่ ๑ บ่อยๆ สำหรับหนังสือบังคับที่เรียนในชั้น ม.๑ คือ **สังข์ทอง** **ตอนเลือกคู่** ม.๒ คือ **รามเกียรติ์ ตอนกุมภกรรณ** และ ม.๓ คือ **พระอภัยมณี ตอนกำเนิดสุดสาคร** ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนไปแล้ว

ตอนผมเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมัธยมพ่วงพิทยานัน **ครูสุเทพ พ่วงศรี** ได้จัดกิจกรรมพาลูกเสือเดินทางไกลไปจังหวัดลพบุรี โดยพักแรมกลางทางที่ศาลาการเปรียญวัดบ่อเงิน อำเภอเมืองลพบุรี รุ่งเช้าเดินทางต่อไปจังหวัดลพบุรีพักที่ศาลาการเปรียญวัดเชิงท่า ได้นั่งรถยนต์ไปเที่ยวชมเขาพระงาม พระพุทธบาทสระบุรี พระนารายณ์ราชินีเวศน์ ศาลพระกาฬและพระปรางค์สามยอดด้วย

ผมจะพับเสื้อกางเกงที่ซักแล้วนำไปวางไว้ใต้ที่นอนเพื่อให้เรียบ ใช้แต่งตัวไปโรงเรียน เพราะที่บ้านยังไม่มีเตารีดใช้

ตอนพักกลางวันก็กลับมาทานอาหารกลางวันที่บ้าน เพราะโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน ทางโรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนกลับไปทานอาหารกลางวันที่บ้านได้ นอกจากนี้ในฤดูน้ำหลากก็นำอาหารใส่ปืนโตไปทานกลางวัน มีพ่อใหญ่ (ตา) หรือ พ่อ แม่ พายเรือไปรับส่ง

ตอนเรียนชั้นประถมศึกษา วันหนึ่งทางการจัดฉีดวัคซีนให้นักเรียน ผมวิ่งหนีและร้องไห้ไม่ยอมให้ฉีดยา เคือคร้อนครูต้องปลอบโยนให้ยอมฉีดยา ทำให้ผมกลัวฉีดยาดังแต่นั้นเป็นต้นมา

ผมใช้จุดตะเกียงเพื่ออ่านหนังสือหรือทำการบ้านตอนกลางคืน ตอนเช้ามีดแม่จะปลุกผมให้ตื่นขึ้นมาอ่านหนังสือบ่อยๆ ในสมัยนั้นยังไม่มีไฟฟ้าใช้จึงใช้จุดตะเกียง ไม่มีวิทยุฟัง ไม่มีโทรทัศน์ให้ดู

เมื่อผมเรียนสำเร็จชั้นมัธยมปีที่ ๓ แล้วได้ไปเรียนต่อหลักสูตรประโยคครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) ๒ ปี และเรียนต่อประโยคครูมูล (ป.) อีก ๑ ปี ที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นโรงเรียนกึ่งนอน การเดินทางต้องเดินเท้าจากบ้านไปตัวจังหวัดอ่างทองแล้วนั่งเรือเมล์ไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาได้ไปเรียนต่อโรงเรียนเพาะช่าง กรุงเทพฯอีก ๕ ปี พักที่วัดพระเชตุพนฯ การเดินทางโดยเรือเมล์ที่ผ่านหน้าบ้าน

ผมมีน้องสาว ๓ คน น้องสาวคนแรกผมไม่ได้มีส่วนในการเลี้ยงน้องเพราะผมยังเด็กมาก ผมมีโอกาสในการเลี้ยงน้องคนที่สองและคนที่สามมากทั้งป้อนข้าวป้อนน้ำ และอาบน้ำให้ รวมทั้งโกนเปลา ผมหัดร้องเพลงกล่อมเด็กได้หลายเพลง เพราะต้องกล่อมให้น้องนอนหลับนี่แหละ

ผมมียาย (แม่ใหญ่) ที่ตาบอดเดินไม่ได้ ต้องช่วยตักน้ำให้อาบ ช่วยปูที่นอนกางมุ้งให้นอน ช่วยตัดเล็บให้ เวลาทานอาหารก็ช่วยจับมือให้หยิบอาหาร เป็นต้น

ผมเริ่มช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านได้มากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ช่วยคิดไฟเพื่อหุงข้าว โดยใช้ฟืน (ไม่มีเตาแก๊ส ไม่มีหม้อหุงข้าวไฟฟ้า) ข้าวข้าว หุงข้าว ดงข้าว ช่วยแม่ต๋ำน้ำพริกในครัว ช่วยขูดมะพร้าว โดยใช้กระทายขูดมะพร้าว ช่วยโม่แป้งทำขนม ช่วยกวาดบ้านถูบ้าน

ส่วนงานบ้านอื่นๆก็ทำหลากหลาย เช่น ตักน้ำใส่โถงเพื่อใช้ดื่มกิน โดยใช้สารส้มแกว่งในน้ำก่อนเพราะน้ำขุ่นมาก นอกจากนั้นก็ใช้ล้างถ้วยชาม ให้แม่ใหญ่ (ยาย) ใช้อาบน้ำ เพราะท่านตาบอด ลงไปอาบที่แม่น้ำหน้าบ้านไม่ได้ส่วนคนอื่นก็อาบน้ำในแม่น้ำเป็นประจำอยู่แล้ว เวลาซักผ้าก็ไปซักผ้าที่สะพานริมตลิ่งหรือที่แพข้างบ้าน การซักผ้าก็ใช้สบู่กรด ถ้าเป็นฤดูน้ำหลากต้องพายเรือออกไปตักน้ำหน้าบ้าน เพราะใต้ถุนบ้านมีน้ำท่วมก็จริงคงเป็นน้ำไม่สะอาด เพราะแต่ละบ้านก็ทิ้งสิ่งโสโครกรวมทั้งถ่ายปัสสาวะอุจจาระลงใต้ถุนบ้านกันทุกบ้าน สมัยนั้นน้อยบ้านที่มีส้วมซึม ถึงมีก็ถูกน้ำท่วม

ผ้าฟืน เพราะในช่วงนั้นใช้ฟืนหุงข้าวกันทุกบ้าน วิธีการคือโค่นต้นมะม่วงหรือต้นมะขามเทศหรือต้นไม้อื่นๆ แล้วนำมาเลื่อยเป็นท่อนๆ แล้วใช้ขวานผ่าเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำไปตากแดด เมื่อแห้งแล้วก็จัดเรียงไว้ใต้ถุนบ้าน ถึงเวลาหุงข้าวทำกับข้าวก็ขนฟืนไปกองไว้ข้างเตาไฟ เวลาติดไฟใช้มูลฝอยเป็นเชื้อไฟ ดิฉันมาหน้อยก็ใช้ก็ได้เป็นเชื้อไฟ

เลี้ยงหมู เอาอาหารให้หมู อาหารหมูคือผักบุงที่ไปเก็บในทุ่งนาหลังบ้าน นำมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ หรือหยอกกล้วยหั่นบางๆแล้วใส่ครกตำ นำไปผสมกับปลายข้าวต้มและรำข้าว สำหรับปลายข้าวและรำข้าวก็ทำได้เอง โดยได้มาจากนำข้าวเปลือกไปสีเพื่อหุงข้าวกินในบ้าน สีแล้วนำไปตำก็จะได้ข้าวซ้อมมือมาหุงกิน และได้รำข้าวกับปลายข้าวมาเลี้ยงหมู

เลี้ยงเป็ดโดยงมหอยโข่งมาทาบแล้วเลือกเนื้อหอยโข่งมาสับ หรือไม่ก็นำปลาตัวเล็กๆที่ได้จากชะนางจากการพายช้อนมาสับให้เป็ดกิน และเป็ดจะหากินเองได้ส่วนหนึ่งด้วย ตอนเช้าก็มีไข่เป็ดให้เก็บมากินมาขายได้ทุกวัน

เลี้ยงไก่ก็ให้ข้าวเปลือก ปลายข้าวเป็นบางครั้ง มันจะหากินเองได้ส่วนหนึ่ง มีไข่ให้เก็บมากินมาขายเช่นกัน และยังขายตัวไก่เป็นๆได้ด้วย เวลาไก่ตายเองก็นำมากินได้ ผมถอนขนไก่ได้ ทำไก่เพื่อให้แม่นำไปต้มแกงได้ แต่ยังไม่เคยเชือดไก่เป็นๆนะครับ

พ่อหัดไถนาให้ผม โดยให้ผมถือคันไถและพ่อก็ช่วยถือด้วย เมื่อคล่องแล้วก็ให้ไถเองได้ นาที่อยู่ใกล้บ้านก็ออกจากบ้านแต่เช้ามีด พ่อ พี่ชายและผมชี้ควายคนละตัว ให้ควายช่วยลากเลื่อนที่บรรทุกคันไถ แอกลงและข้าวเปลือกที่จะนำไปหว่าน บางวันมีดมากไฟฉายก็ไม่มี พ่อสามารถนำไปถึงที่นาได้ ทุ่งๆที่ผมมองไม่เห็นหนทางเลย ถ้านาที่อยู่ไกลราว ๔ กิโลเมตร (ที่ตำบลโคกพุทรา) ไม่สะดวกที่ให้ควายข้ามแม่น้ำน้อยหน้าบ้าน ต้องไปขอสร้างโรงนาที่บริเวณบ้านคนที่รู้จักกัน มีพ่อ พี่ชาย น้องสาวและผมไปนอนพักอาศัยอยู่ที่โรงนานั้นโดยนอนเรียงกันได้ ๔ คน ตอนเช้าแม่หอบข้าวปลาอาหารไปให้กินมือเช้าและมือกลางวัน ส่วนมือเย็นน้องสาวจะหุงหากินกันเอง ส่วนแม่จะกลับบ้านเพื่อดูแลยายและน้องเล็กๆอีก ๒ คน

ตักน้ำรดผัก โดยใช้คานหบน้ำจากแม่น้ำหน้าบ้านเพื่อรดผักที่ปลูกไว้หน้าบ้าน เช่น ผักกาด ผักคะน้า พริก มะเขือ ตะไคร้ ถั่วฝักยาว และอ้อย เป็นต้น

ผมใส่บาตรตอนเช้าเป็นประจำที่หน้าบ้าน ถ้าเป็นฤดูน้ำหลากก็ไปใส่บาตรที่แพ ข้างบ้าน โดยมีพระภิกษุมาบิณฑบาตทางเรือ

พี่จำลอง อนุสุวรรณ (บุตรชายของลุงม้วน) ชวนไปอยู่วัดเกาะกับหลวงตาอิม หลวงตาให้ไปรับปิ่นโตตอนเช้าที่ตลาด พอถึงวันพระมีสาธุชนมาทำบุญที่วัด มีอาหารคาวหวานมากมาย ผมกับพี่จำลองก็นำแกลมาใส่หม้อรวมกันแล้วนำไปอุ่นเรียกว่า “แกงสมรวม” เก็บไว้กินตอนเย็นได้อีก ผมอยู่วัดได้ไม่นานพี่จำลองกลัวผีเลยกลับมาอยู่บ้าน แต่ผมก็ไปช่วยยกสำรับกับข้าวที่มีสาธุชนไปทำบุญที่วัดเกาะในวันพระเป็นประจำ

ทำงานหลากหลายในวัยเด็ก นอกจากงานที่ผมทำในวัยเด็กที่กล่าวมาแล้วนั้น ผมยังทำงานได้อีกหลากหลาย จะขอเล่าต่อไป

ตกปลา ผมตกปลาได้หลากหลาย เช่น **ตกปลาช่อน** โดยใช้ปลาสร้อยเป็นเหยื่อ ปลาสร้อยจะว่ายน้ำไปเรื่อยๆ ปลาช่อนมาพบก็จะซุกกิน ผมก็วัดคันเบ็ด ปลาช่อนก็ติดเบ็ด **ตกปลากระตังที่แพ** ข้างบ้าน ใช้เบ็ดหย่อนลงไปในช่วงว่างของแพไม้ไผ่หรือแพลูกบวบ ส่วน**ตกกุ้ง**ผมใช้เรือไปจอดข้างแพผักบุงหรือแพข้างบ้าน ใช้เบ็ดที่เกี่ยวไส้เดือนเพียงปลายเบ็ด หย่อนเบ็ดที่มีทุ่นตะกั่วลงไปถึงดินตามสายน้ำไหล เมื่อรู้สึกว่ากุ้งกินเบ็ดกระตุกดึงหน่วงๆก็ดึงสายเบ็ดขึ้นมาก็จะได้กุ้งก้ามกรามติดเบ็ดขึ้นมา เบ็ดราว ใช้เบ็ดที่มัดเชือกราวเป็นระยะจึงจากเสาเรือนต้นหนึ่งไปยังเสาเรือนอีกต้นหนึ่งที่น้ำท่วมได้ถุ่นบ้าน หรือจึงเชือกราวจากไม้ที่ปักหลักไว้หน้าบ้าน ใช้ไส้เดือนหรือปลาสร้อยเป็นเหยื่อ ทิ้งไว้ตลอดคืน รุ่งเช้าก็ยกเชือกราวดูก็จะได้ปลาติดเบ็ด

พายช้อน นำเรือไปจอดใกล้แพผักบุง แล้วใช้ช้อนพายไปตามน้ำคล้าย พายเรือจึงเรียก **“พายช้อน”** (ช้อน เป็นตาข่ายคล้ายสวิงแต่ก้นลึกกว่า)

ลอยช้อน โดยใช้ช้อนลอยเรือล่องไปตามน้ำ คนช้อนจะนั่งที่หัวเรือ ลอยช้อนไปตามน้ำ ท้ายเรือจะมีคนถือท้ายให้ เมื่อปลาวายทวนน้ำมาชนตาข่ายของ ช้อน คนช้อนก็รีบจับช้อนขึ้นเร็วๆ ก็จะได้ปลาตะเพียนเป็นส่วนใหญ่ ช่วงที่มีปลามากจะมีคนลอยช้อนหน้าบ้านมากมาย

ดักลอบ ผมช่วยพ่อดักลอบ ซึ่งมีทั้งลอบนอน และลอบยืนที่หน้าบ้านตอนน้ำหลาก

ลุ่มปลา ผมออกไปลุ่มปลาตอนหัวค่ำริมตลิ่งหน้าบ้าน ส่วนพ่อมักออกไปลุ่มปลาในหนองน้ำหลังบ้าน บางครั้งพ่อก็นัดเพื่อนบ้านออกไปหลายคน เดินลุ่มปลาเรียงแถวกันแบบหน้ากระดาน

ชักนาง นางเป็นเครื่องดักปลาที่พ่อใช้ตกไม้ไผ่สานเอง สานขัดตะและเป็นตาถี่ๆให้เป็นกรวยกันแหลมปากกว้าง ด้านหลังมีไม้ไผ่รวกที่มีลำต้นเล็กยาวเรียวยาวสองลำมัดติดกับกันกรวยโผล่หางยาวขึ้นมา เอาไว้สำหรับดึงนางขึ้นลงจากน้ำ ใช้จับปลาในฤดูน้ำ ลดที่ตลิ่งมีความลาดเอียง

พอสมควร และตลิ่งต้องลื่นเพื่อหย่อนชนางลงน้ำและชักชนางได้สะดวก ก่อนหย่อนชนางลงน้ำ ต้องตัดกิ่งไม้สุ่มลงไปในชนางเพื่อให้ปลาเข้ามาอยู่อาศัย เมื่อชักชางขึ้นก็จะได้ปลาหลากหลายชนิด

พอยังมีวิธีหาปลาได้หลากหลายวิธี ซึ่งผมทำไม่ได้ เช่น ใช้จันตักปลาทรายรมแม่น้ำหน้าบ้าน ยกอริมน้ำ ลงข่ายในทุ่งนาข้าวช่วงฤดูน้ำหลากเพื่อดักปลา สุ่มปลาและตีต่งในหนองน้ำหลังบ้าน และยังออกไปหากบตอนกลางคืน ตอนเช้ามีดผมตื่นนอนได้ยินเสียงกบร้องบนบ้านจึงทราบว่าจะออกไปหากบตอนกลางคืน จำไม่ได้ว่าพ่อใช้วิธีใดในการจับกบ

ปลาที่ได้มาก็ทำได้หลากหลาย เช่น ปลาสร้อยได้มาจากชนางหรือยกอหรือพายช้อน ก็นำมาตัดหัวเพื่อทำปลาร้า ปีหนึ่งทำปลาร้าไว้กินหลายไห ปลาร้าใช้หมักเป็นน้ำจิ้มผัก แม่ทำให้กินทุกวัน ถ้าหากแม่แคงส้มจะใส่ปลาร้าแทนน้ำปลา ปลาสร้อยยังทำปลาเห็ดได้ด้วย ถ้าวันไหนได้ปลาสร้อยมามากก็ช่วยกันทำหลายคน นำสนุกสนาน ส่วนหัวปลา ใส่ปลาก็นำไปต้ม เมื่อทิ้งไว้ให้เย็นลง น้ำมันปลาจะลอยขึ้นมา แล้วใช้ทัพพีช้อนเอาน้ำมันปลาไปใส่กระทะเคี่ยวอีกครั้งหนึ่ง จะได้น้ำมันปลา เก็บไว้ใช้ทอดกล้วยแขกได้อย่างดี แม่ทอดกล้วยแขกให้กินบ่อยๆ

ทำน้ำปลา นำปลาใส่ไหพร้อมทั้งเกลือ ทิ้งไว้เป็นเดือน แล้วนำไปใส่กระทะต้ม นำไปใส่ถุงผ้ากรองก็จะได้น้ำปลาที่ไม่มีสารพิษเจือปน

ปลาตะเพียนใช้ทำอาหารเก็บไว้กินได้หลากหลาย เช่นทำปลาแจ่ว ปลาเค็ม ปลาย่าง

งมหอย ในแม่น้ำหน้าบ้านและหนองน้ำหลังบ้าน เป็นหอยกาบ งมมาแล้วนำมาใส่กระทะต้ม เปลือกหอยจะอ้าออก เลือกเอาเนื้อหอยมาหั่นแล้วให้แม่นำไปแกงได้

ถอนขนเป็ดไก่ที่ตายแล้ว ผมไม่เคยเชือดไก่ ถ้าไก่หรือเป็ดที่เลี้ยงไว้ตาย ผมจะนำไปลวกในน้ำร้อนแล้วถอนขน แล้วใช้มีดสับและหั่นนำไปให้แม่แกงหรือต้มข่า ในช่วงนั้นไม่นิยมทำไก่ย่าง

เก็บผักบุง สาหร่าย เดินออกไปเก็บผักบุงในทุ่งนาหลังบ้าน เดินออกไปบางครั้งไกลราว ๔-๕ กิโลเมตร เพื่อนำมาเลี้ยงหมู ส่วนสาหร่ายก็นำมาเลี้ยงหมูโดยต้องลงไปงมในหนองน้ำหลังบ้านไกลราว ๔-๕ กิโลเมตรเช่นกัน

เดินหาสตางค์และของมีค่าริมตลิ่ง หน้าแล้งน้ำลด ถ้าเดินไปตามริมน้ำจะพบ สตางค์หรือของมีค่า เนื่องจากมีคนทำตักน้ำขณะนั่งเรือจ้างข้ามฟากหรือจากเรือที่แล่น ไปมา

ที่วัดเกาะมีงานตอนกลางคืน เช่น ลิเก หนังกลางแปลง หนังตะลุง ตอนเช้าผมจะไปหาสตางค์ที่คนทำหล่นไว้ รวมทั้งของมีค่าอื่นๆด้วย มีเพื่อนบ้านไปเดินหาเช่นกัน มักจะได้สตางค์หรือธนบัตรที่คนทำหล่นไว้

เก็บผลไม้ตามฤดูกาล เช่น ในฤดูมะม่วงสุกหล่นจากต้น แมกับผมจะออกไปเก็บมะม่วงสุกที่หล่นเองแต่เช้ามีด นำตะเกียงรั้วคอยส่องทางด้วย ตอนบ่ายๆหรือตอนเย็นก็ออกไปเก็บอีกครั้งหนึ่งแล้วนำมาปอกเปลือก หั่นเป็นชิ้นๆนำไปใส่กระทะกวนเพื่อทำมะม่วงกวนเก็บไว้กินได้นานนาน

ลูกหัวasuk มะตุมตูก และไข่น่าตูกที่หล่นจากต้นอยู่ใกล้บ้านก็มีให้เก็บกินได้หลายต้น นอกจากนี้ยังมีมะขามเทศทั้งมันและฝาดมากมายหลายต้นที่ผมไปสอยกินและนำมาให้แม่แกลงให้กินอีกด้วย

ลับชี้หญ้า จะทำหลังจากไถหว่านเสร็จแล้ว บางช่วงมีหญ้ามาก บางช่วงก็มีรอยไถลึก ต้องใช้จอบสับ ทำกันจนแดดจัดมากมากจึงจะเลิก นับว่าเป็นทำนอง “หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน” โดยแท้ การเกี่ยวข้าวก็เช่นกันมีลักษณะ “หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน” ชัดเจน

ขนฟ่อนข้าวจากนา โดยใช้ควายลากเลื่อน หรือเทียมเกวียน มายังบ้าน

นวดข้าว เริ่มด้วยเอาฟ่อนข้าวที่กองไว้เป็นวงกลมบนลานนวดข้าวหน้าบ้าน จากนั้นก็จูงควายเดินเหยียบบนฟ่อนข้าวที่กองไว้ แล้วทำการสงฟาง โดยใช้ตะขอด้ามไม้ไผ่ยาวๆ เขี่ยหรือสงเอาฟางออกจากกองข้าวเมื่อควายนวดข้าวแล้ว

ชักกระดาน เอาเชือกผูกกระดานแผ่นๆ ลากกองข้าวให้ฟูขึ้นเป็นระเบียบ หรือเป็นกองเพื่อฝัดข้าวเอาแกลบออกให้เหลือแต่เมล็ดข้าว

ฟาดข้าวในฟ้อม บางครั้งเกี่ยวข้าวมายังไม่แห้งต้องรีบฟาดข้าวกับโองในฟ้อม เพื่อให้เมล็ดข้าวออกจากรวงข้าวแล้วนำไปตากแดด

ฝัดข้าว โดยใช้สีฝัดข้าวเอาข้าวลีบออกให้เหลือแต่เมล็ดข้าวที่ดี

สีข้าว นำข้าวเปลือกใส่ในเครื่องสีข้าว เพื่อเอาเปลือกข้าวออก แล้วนำไปตำในครกกระเดื่อง จากนั้นนำไปใส่กระด้งฝัดเอารำข้าวและปลายข้าวออก เหลือแต่ข้าวสารหรือข้าวกล้อง

การสีข้าวที่บ้านผมมีการพัฒนาเรื่อยๆ คือจากสีข้าวตำข้าวกินเองในบ้าน ต่อมาเปลี่ยนเป็นนำข้าวเปลือกใส่กระสอบไปสีที่โรงสี เจ้าหน้าที่ให้รอรับข้าวสารของตนเอง โดยนำกระสอบไปรองข้าวสารของเรา ต่อมาเปลี่ยนเป็นนำข้าวเปลือกไปแลกข้าวสารที่โรงสี ต่อมาขายข้าวเปลือกไปซื้อข้าวสาร ถ้าสุดทางพ่อแม่ทำนาไม่ไหว ลูกๆ ก็แยกย้ายไปมีครอบครัว ต้องซื้อข้าวสารกินจนถึงปัจจุบันนี้

ตำข้าวเม่า การตำข้าวเม่าทำได้ ๒ วิธีด้วยกันคือ วิธีแรกตอนข้าวในน่ายังอ่อนคือยังไม่สุกดี จะเกี่ยวมานวดเอาเมล็ดข้าวไปคั่วแล้วนำมาตำเป็นข้าวเม่า วิธีที่สองนำข้าวเปลือกไปแช่น้ำแล้วนำไปคั่วแล้วนำมาตำเป็นข้าวเม่า

เก็บข้าวตก เมื่อทุกบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ผมมีเวลาว่างก็ออกไปเก็บข้าวตกตามทุ่งนา ซึ่งเป็นรวงข้าวที่ล่วงหล่นเวลาขนเข้าบ้านหรือเก็บเกี่ยวไม่หมด เมื่อเก็บมาได้มากพอก็จะนวดเอาไปขาย เป็นรายได้ส่วนตัว

ทำไร่อั่วเขียว ไร่งานในหน้าแล้งหลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว มีฝนตกไถนาได้ง่ายก็จะหว่านั่วเขียว หว่านงา เมื่อเก็บเกี่ยวได้ก็จะช่วยกันเก็บเกี่ยวั่วเขียวและงา มานวดนำไปขายได้ราคาดี

ปลูกอ้อยที่ลานนวดข้าวหน้าบ้าน หลังจากนวดข้าวเสร็จแล้ว

เลี้ยงควาย ในฤดูแล้งราวเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ตอนเช้าผมตื่นควายออกไปเลี้ยงกลางทุ่งนา ไกลจากบ้านราว ๔-๕ กิโลเมตร ห่อข้าวไปกินตอนกลางวัน โดยพักที่ศาลาซึ่งเป็นที่พักคนเดินทาง แล้วปล่อยให้ควายเล็มกินหญ้าตัวเอง ร้อนนักก็ลงอาบน้ำ เล่นน้ำในหนองน้ำเพื่อน ๆ ทั้งวัยเดียวกันและพี่ป้าน้ำอาบก็มี ตอนเย็นก็ตื่นควายกลับบ้าน

เกี่ยวหญ้าให้ควาย ในฤดูน้ำหลากผมต้องออกไปเกี่ยวหญ้ามาให้ควายกิน โดยพายเรือออกไปกับพ่อบ้างไปกับพี่ชายบ้าง หาหญ้าที่ขึ้นตามคันนาหรือในนาที่เขาไม่ได้ปลูกข้าว หรือนาข้าวที่กำลังงามมากมาย เกี่ยวเอาแต่ใบข้าวมาให้ควายกิน ถ้าหากไม่มีหญ้าให้เกี่ยวก็จุดฟางข้าวจากกองฟางหลังบ้านมาให้ควายกิน

ในฤดูเกี่ยวข้าว ผมไปกับพ่อและพี่ชายโดยแจวเรือหรือพายเรือเข้าไปในคลองต้องเข็นเรือที่ประตูน้ำอย่างทุลักทุเล เพราะน้ำไหลเชี่ยว เพื่อนบ้านเชิญไปช่วยเกี่ยวข้าวที่เรียกว่า ลงแขกเกี่ยวข้าว ผมเป็นตัวแทนพ่อแม่ไปช่วยครั้งหนึ่ง

ถ้าไปนาในฤดูน้ำหลาก ก็เก็บสายบัว สันตะวา แพงพวย ยอดผักบุ้งมาจมน้ำพริก จมปลาร้าที่เตรียมไปจากบ้าน ขากลับก็เก็บดอกโสนมาต้มจมน้ำพริกได้อีก

แม่ขายข้าวเหนียวที่หน้าวัดเกาะ เมื่อแม่ว่างจากไถนา เกี่ยวข้าว แม่จะทำข้าวเหนียวขายที่หน้าวัดเกาะ

ปลูกปอกระเจาหน้าบ้าน พ่อจะหว่านปอกระเจาที่หน้าบ้าน พอต้นโตได้ที่ก็จะตัดต้นปอกระเจานำเอาเปลือกออกไปตากแดด เมื่อแห้งแล้วก็ขายได้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งพ่อจะนำไปควั่นเชือกสำหรับผูกควายและใช้ผูกเรือได้ด้วย

ทอเสื่ออก โดยตัดต้นกกที่ขึ้นเองตามทุ่งนา นำมาผ่าครึ่งแล้วตากแดดให้แห้ง ยืมเครื่องทอเสื่ออกมาจากเพื่อนบ้านมาทอ ได้เสื่ออกไว้ใช้

ทำไม้ไอศกรีมขาย ที่ร้านทำไอศกรีมในตลาดจะรับซื้อไม้ไอศกรีม ผมกับพี่น้องจะช่วยกันทำไม้ไอศกรีมไปขาย มีรายได้บ้างเล็กน้อย

เก็บไข่ไก่ในแข่ง ที่เขารอจะนำใส่เรือไปขาย ที่ท่าเรือใกล้บ้านมีคนนำไก่มาใส่แข่งขนาดใหญ่เพื่อรอนำใส่เรือไปขายในกรุงเทพฯ ไก่จะไข่ออกมาผมไปเห็นเข้าจึงใช้มือล้วงเก็บมาต้มกินได้

ญาติปวดท้องมาก พ่อชวนผมไปเยี่ยม หมอพื้นบ้านสั่งให้กินยาต้มจากสมุนไพร ให้พ่อกับผมออกไปช่วยหาสมุนไพรในสวนตอนกลางคืน

ตัดผมในทุ่งนา เนื่องจากเพื่อนบ้านที่ไปไถนาติดกันเขาตัดผมเป็น เลยให้เขาช่วยตัดผมให้ ช่วงพักจากการไถนา คิดค่าตัดผมก็สตาจ้งจำไม่ได้ แต่เขาคิดถูกกว่าไปตัดผมที่ร้านตัดผมในตลาด

ซื้อผลผลิตตามบ้าน โดยไปเก็บเกี่ยวเอง แล้วนำไปขายที่ตลาดศาลเจ้าโรงทอง โดยพายเรือล่องไปตามแม่น้ำน้อย ไปสองคนกับแม่ ผลผลิตที่นำไปขาย เช่น มะนาว ตะมุข ใบตองแห้ง ฯลฯ ได้กำไรเกี่ยวละประมาณ ๑๐ บาท

พี่ชายเรียนสำเร็จจากโรงเรียนช่างทอผ้า จังหวัดอ่างทอง แล้วไปทำงานในโรงงานทอผ้า กรุงเทพฯ ระยะเวลาหนึ่ง ต่อมาได้เป็นครูสอนทอผ้าตามบ้าน เวลาว่างจากสอนทอผ้าพี่ชายก็ทอผ้าที่บ้านด้วย ผมมีหน้าที่ช่วยเก็บกระสวยให้พี่ชาย เนื่องจากเวลาทอกระสวยจะหลุดออกบ่อยๆ

พ่อชวนไปแจกการ์ดบวชพี่ชายที่อ่างทอง เดินจากบ้านไปตลาดอ่างทอง แล้วเดินไปตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา ในท้องที่ตำบลเทวราช

พ่อพาเดินลัดทุ่งนาไปเที่ยวงานวัดที่วัดเทวราช ริมแม่น้ำเจ้าพระยาไกลราว ๗ ก.ม. ตอนนั่งดูหนังกลางแปลงผมก็หลับ งานเลิกก็เดินกลับบ้าน

พ่อหาปลาเก่งมากและหลากหลายวิธี ที่ผมยังทำไม่ได้ เช่น ลงข่ายในทุ่งนาข้าวช่วงฤดูน้ำหลาก พี่ชายกับผมพายเรือนำอาหารมือเย็นไปให้พ่อกิน เพราะพ่อต้องเฝ้าข่ายอยู่ทั้งคืน ถ้าเป็นฤดูแล้งพ่อจะออกไปตีโด่งและ สุ่มปลา ตามหนองน้ำหลังบ้าน

แม่ทำขนมให้กินได้หลากหลาย เช่น ขนมครก ปากุริม รอดช่อง ขนมกล้วย ขนมตาล บัวลอย ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวแดง (ช่วงตรุษสงกรานต์) ข้าวเหนียวหน้าสังขยาและหน้าตาจึก เต้าส่วน ถั่วเขียวต้มน้ำตาล กระจ่างสารท (ช่วงวันสารท) กล้วยบวชชี กล้วยแขก

ในช่วงวันสารท ทุกบ้านทำกระจ่างสารทไปทำบุญที่วัด และทำเพื่อแจกจ่ายเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง ผมจะพายเรือไปแจกกระจ่างสารทตามบ้านญาติเพราะเป็นช่วงน้ำหลาก

ส่วนการทำขนมตาลนั้น ทำในฤดูที่ลูกตาลสุกหล่นลงใต้ดิน ผมชอบออกไปเก็บลูกตาลสุกที่คงตาลหลังบ้าน นำมาให้แม่ทำขนมตาล หรือไม่กี่เอาเม็ดตาลมากองสุ่มไว้เพื่อให้งอก แล้วนำมาผ่าเอาจาวตาลมากิน หรือให้แม่เชื่อมจาวตาล ในช่วงที่เพื่อนบ้านเก็บน้ำตาลจากต้นตาลใส่กระบอกล้วนไว้ที่โคนต้นตาล เจ้าของให้ยกกระบอกลูกตาลได้โดยไม่ต้องออกปากขอ เพราะเขาถือว่าถ้าออกปากขอจะทำให้ต้นตาลไม่ไหลผลผลิตน้อย

นอกจากนี้ยังช่วยกันเผาข้าวหลาม นานๆ ครั้ง ช่วยกันตำข้าวเม่าในช่วงที่ข้าวในนายังอ่อน เหมาะกับการเก็บเกี่ยวมาตำข้าวเม่า

อาหารคาวที่แม่ทำให้กินเป็นประจำ เช่น น้ำพริกเผา น้ำพริกผัด ปลาไร่หรรณ ปลาไร่ลับ ปลาเจ้าหรรณ ปลาเห็ด (ทอดมัน) กะปิคั่ว แกงขม (คล้ายๆกับแกงป่าในปัจจุบัน ใช้ปลาเล็กปลาน้อยที่ได้จากซักชนาง)

ทำสัมตำกินกันตอนค่ำวันลอยกระทง สัมตำซึ่งเป็นอาหารไทยที่นิยมซื้อกินกันในปัจจุบัน ผมเคยทำกินมาแล้ว แต่ทำกินกันในครอบครัวตรงกับวันลอยกระทงกลางเดือน ๑๒ เป็นเพราะเหตุใดที่ทำกินกันในวันลอยกระทงก็จำไม่ได้แล้ว

เดินไปไหว้พระพุทธรูปไสยาสน์วัดขุนอินทประมูลในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๕ ทุกคนที่ไปจะต้องเดินไปเพราะยังไม่มีรถยนต์ ไม่มีรถจักรยานยนต์ ระหว่างทางมีโรงทานให้ทานข้าวต้มเครื่องและดื่มน้ำใส่ยาอุทัย

งานวัดไชโย อำเภอไชโย มีคนเล่นเพลงเรือล่องมาหน้าบ้าน มีแข่งเรือหน้าบ้าน ส่วนมากคนไปงานวัดทางเรือพายบ้าง เรือแจวบ้าง ส่วนเรือยนต์ก็มีบ้างไม่มากนัก ผมไม่เคยไปงานวัดไชโยเลย จนกระทั่งทำงานเป็นครูแล้วจึงมีโอกาสได้ไปไหว้พระโตวัดไชโย และได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องวัดไชโยเพื่อเขียนหนังสือเรื่อง “อ่างทองของเรา”

งานมุกตาคิจพระครูวิจารณ์โสภณ วัดเกาะ ผมมีโอกาสนั่งเรือยนต์ไปกับคณะไปวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทองเพื่อรับพัสดุของท่าน เนื่องจากเป็นช่วงฤดูน้ำหลาก มีเรือยนต์หลายลำเล่นไปตามคลองบางพลับ รู้สึกตื่นเต้นและสนุกที่มีโอกาสนั่งเรือยนต์เป็นครั้งแรกในชีวิต

การละเล่นพื้นบ้าน ผมปลีกเวลาทำงานบ้านไปเล่นกับเพื่อนบ้าน มีการละเล่นพื้นบ้านที่ผมเคยเล่นมาแล้ว เช่น หมากเก็บ ตีจับ โยนซองบุนหรี โยนกระเบื้อง วิ่งเปี้ยวที่โรงเรียน ปีนก้านกล้วย ลูกข่าง หยอดหลุม กระจาดเชือก จี๋ม่าก้านกล้วย สานตะกร้อ สานปลาตะเพียน เป่ากบ หมากเก็บ ตาเขย่ง อีตัก ทำง่ามไม้หนังสือ ตีปี่กระสุน เป่าปี่ซังข้าว สะสมกลองไม้จืด เล่นเตย ไม้จำ เป่ากบ โยนเส้น หยอดหลุม จ้ำจี้ แมงมุม ทอยเส้น ลูกคิด และวายน้ำเกาะเรือโย เป็นต้น

ดูมหรสพและการละเล่น ซึ่งมีหลากหลาย เช่น ดูหนังกลางแปลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังฝรั่ง ซึ่งดูไม่รู้เรื่อง หนังไทยแต่พูดฝรั่งคือเรื่องพระเจ้าช้างเผือกก็เคยดูตอนเป็นเด็ก นอกจากนั้นได้เคยดูหนังตะลุง ลิเกเด็ก โขนสดปดวิกที่วัดเกาะ จิว (ทั้งๆที่ดูไม่รู้เรื่องเช่นกัน) และละครชาตรี เป็นต้น

ที่บ้านผมมีเรือหลายชนิดไว้ใช้ในฤดูน้ำหลาก ผมมีโอกาสได้ใช้ด้วย เช่น

เรืออีโปง หรือเรืออีโพง หรือเรือหลุมโปง เป็นเรือชนิดหนึ่ง ยาวประมาณเกือบ ๒ วา ทำจากโคนต้นตาลผ่าซีก ขุดเอาเนื้อข้างในออกปิดท้ายด้วยแผ่นไม้ ท้ายเรือเล็กกว่าหัวเรือซึ่งเป็นส่วนโคนของต้นตาล คนพายจะนั่งที่หัวเรือซึ่งมีแผ่นไม้วางเป็นกระตังเรือชนิดนี้ใช้ตกปลาหรือข้ามฟากลำน้ำแคบๆ ได้ ซึ่งอาจถ่อข้ามได้สะดวก บางแห่งเรียก เรือโปงตาล

เรือมอด เป็นเรือชนิดเบิกให้กว้าง หัวเรือยาวท้ายเรือ ยาวประมาณ ๔ วา มีหลายขนาด พ่อใหญ่ พ่อแม่ใช้รับส่งผมไปโรงเรียน และใช้บรรทุกฟ่อนข้าว ข้าวเปลือก ไม้ฟืน และอื่นๆได้ด้วย

เรือชะล่า เหมือนเรือมอด แต่ยาวกว่า ท้องแบน ไม่เบิกปากอย่างเรือมอด ความกว้างของลำเรือจึงเท่ากัน เกือบตลอดทั้งลำ หัวเรือขึ้นเล็กน้อย ปลายตัดมีขนาด ยาวมากและไม่ขุดให้กว้าง ใช้บรรทุกฟ่อนข้าวและอื่นๆได้

เรือลำป็น เป็นเรือต่อเสริมกราบชนิดหนึ่ง เดิม ทำด้วยไม้กระดาน ๓ แผ่น ท้ายสูงกว่าหัวเรือ ใช้แจว มีไว้ใช้บรรทุกฟ่อนข้าวได้จำนวนมาก

เรือหมู เรือชนิดเล็กๆประเภทไม้ตะเคียน ไม้มะค่า และไม้สักเสริมกราบ ลักษณะคล้ายเรือพายม้า แต่หัวเรือเล็กกว่าเรือพายม้ามาก หัวงอนสั้น ท้ายแหลม เล็กแต่ไม่งอน กลางป่อง ใช้นั่งได้คนเดียว ไปธุระใกล้ๆบ้าน

เรือพายม้า หัวเรือและท้ายเรือเรียงนอนขึ้น พองาม มีไม้หูกกระต่ายติดขวางอยู่ทั้งหัวและท้ายเรือ ตรงกลางลำป่องออก ใช้ในการรับส่งผมไปโรงเรียนและบรรทุกของได้

ปัจจุบันนี้ไม่มีเรือเหล่านี้ให้ใช้ได้ใช้อีกแล้ว จำไม่ได้ว่าพ่อหรือแม่หรือพี่หรือน้องให้ใครไปหรืออย่างไร พอเกิดน้ำท่วมขึ้นในปีที่ผ่านมา ทำให้นึกถึงเรือที่เคยใช้ในสมัยที่เป็นเด็กทันที

ทั้งหมดที่ผมเล่ามานี้เป็น “ชีวิตในวัยเด็กของผม” เท่าที่ผมจำได้ จึงนำมาเล่าสู่กันฟัง คงจะได้ข้อคิดบ้างว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” มีมานานแล้ว ผมใช้ชีวิตในสมัยเป็นเด็กที่เรียบง่ายแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยแท้ ในช่วงที่ผมไปเรียนต่อที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและกรุงเทพฯรวมทั้งสิ้น ๘ ปี เมื่อปิดเทอมผมจะกลับบ้านและช่วยทำงานเหมือนเดิม หลายครั้งที่เดินทางไปถึงบ้านตอนเช้ามีดักฟ่อนได้ไม่กี่ชั่วโมงก็ออกไปช่วยเกี่ยวข้าว หรือตอนเช้าไปช่วยไถนาพอดอนสายรีบกลับมาบ้านเพื่อเตรียมตัวเดินทางเข้ากรุงเทพฯในตอนบ่าย เพราะโรงเรียนจะเปิดในวันรุ่งขึ้น

ปัจจุบันนี้ผมกลับไปบ้านเกิดไม่มีบรรยากาศแบบเดิมอีกแล้ว บ้านชั้นเดียวเปลี่ยนเป็นบ้านสองชั้น ไม่มีลานนวดข้าว ไม่มีกองฟางหลังบ้าน ปลายน้ำบ้านไม่มีมากพอให้หาได้ ไม่มีชะนาง ไม่มีคู่มปลา ไม่มีลอบดักปลา ไม่มีเบ็ดตกปลา ไม่มีจันดักปลา ไม่มีการลอยซอนในแม่น้ำหน้าบ้าน ไม่มีคอกควาย ไม่มีขี้ข้าว และพ้อมใส่ข้าว ไม่มีเล้าเป็ด ไม่มีเรือ ไม่มีสีฝัด ไม่มีครกกระเดื่อง ฯลฯ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่อ่านมาถึงบรรทัดนี้ หวังว่าคงจะได้ข้อคิดบ้างพอสมควร ในอดีตผมใช้ชีวิตอยู่กับน้ำปีละ ๔ เดือน ตามคำกล่าวที่ว่า “เดือนสิบเอ็ดน้ำนอง เดือนสิบสองน้ำทรง เดือนอ้ายเดือนยี่น้ำกรี่ไหลลง”

ผมคิดว่าการดำเนินชีวิตที่อยู่กับน้ำเริ่มจะกลับมาอีกแล้วในปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา ปีต่อไปคงไม่มีใครตอบได้ว่าน้ำจะไม่ท่วมอีก ดังนั้นทุกท่านควรเตรียมปรับตัวรับมือกับน้ำท่วม เตรียมใช้ชีวิตอยู่กับน้ำ เตรียมปรับบ้านเป็นบ้านชั้นเดียวหรือเป็นบ้านใต้ถุนสูง หรือทุบผนังบ้านชั้นล่างให้โล่งย้ายของหนักและหนังสือขึ้นไปไว้ชั้นบน เตรียมซื้อเรือแทนที่จะซื้อรถยนต์คันใหม่ เตรียมหาไม้ไว้ทำสะพานในซอยหน้าบ้าน เป็นต้น สวัสดีปีใหม่ ๒๕๕๕ อีกครั้งครับ

ขอแนะนำเว็บไซต์ของผมครับ

<http://facstaff.swu.ac.th/huan/>

คลิกต่อที่ Links แล้วคลิกเรื่องที่ต้องการอ่านได้ในรูปแบบ “หนังสือออนไลน์” มีทั้งวิชาการและสารคดีท่องเที่ยว

<http://oldclub.swu.ac.th/>

เป็นเว็บไซต์ของชมรมผู้สูงอายุ มศว คลิกเข้าไปดูเว็บไซต์ของผมได้

<http://cid-afeee1f95d21b179.photos.live.com/albums.aspx>

เป็นเว็บไซต์รูปภาพที่ถ่ายไว้ในโอกาสต่างๆหลากหลาย การเดินทางไปเที่ยวในประเทศ
ต่างประเทศ และปกหนังสือที่ผมเขียน

<http://www.mitrprasarn.com/index.php/2010-02-03-13-06-48/94-2010-03-10-15-40-01/885-2010-06-02-11-32-08>

เป็นเว็บไซต์หนังสือและบทความอีกหลายเรื่องของผม

<http://kids-d.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1087>

เป็นเว็บไซต์หนังสือ “พิษณุโลกของเรา” ที่ผมเขียน

<http://kids-d.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1372>

เป็นเว็บไซต์หนังสือ “พิจิตรของเรา” ที่ผมเขียน

<http://kids-d.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1371>

เป็นเว็บไซต์หนังสือ “อ่างทองของเรา” ที่ผมเขียน

<http://kids-d.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1370>

เป็นเว็บไซต์หนังสือ “ลพบุรีที่น่ารู้” ที่ผมเขียน